

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. XVIII. Marsicana jurisdictionis. De jurisdictione loci Ordinario delegata circa clausuram Monasterii Monialium amplissimè exempti, & cum tali exemptione quod importet territorium separatum & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

restricte ad visitationem, non se protendat nisi ad ea, quæ illam ejusque observantiam concernunt, ex collectis per *Barbos. de Episcopo dicta alleg. 74. nu. 4.* Non autem ut ad dictum solum tempus ejus jurisdictionis restricta sit, ut solet esse exemptorum præsentio, cam in toto reliquo tempore, rectè demandare valeat observantiam eorum, quæ in visitatione demandata sunt, ac transgressores punire, seu aliàs inquirere de concernentibus ejusdem Visitacionis finem seu effectum, ne aliàs Episcopus videns abusus, cogendus esset eos tolerare usque quò tempus novæ visitacionis adveniret, ut advertitur in *Faventina supra hoc eodem tit. disc. 4.* Sed ne se ingerat in causis ordinariè seu accidentaliter occurrentibus extrà visitacionem, seu ipsius visitacionis decretorum observantiam, atque in hac distinctione credebam consistere veritatem.

MARSICANA
JURISDICTIONIS
PRO EPISCOPO

CUM
ABBATE CASSINENSI.

Casus pendet in Rota indecisus.

De Jurisdictione loci Ordinario delegata circa clausuram Monasterii Monialium amplissimè exempti, & cum tali exemptione quod importet territorium separatum & qualitatem *Nullius*, quantum se extendat, & in quo operativa sit, Et quale aliud jus extrà clausuram in eodem Monasterio, vel ejus Ecclesia Ordinarius habeat.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **J**urisdictione delegata Ordinario loci quoad Monasteria Monialium procedit in exemptis, non autem ubi de territorio separato.
- 3 **D**ari potest territorium separatum improprie etiam intrà limites alicujus diocesis, & cum istius circumdatione undique.
- 4 **Q**uomodo procedendum sit in decisionibus unatantum parte informante editis.
- 5 **T**enor concordia mita in causa.
- 6 **A**peritio oris non est concedenda sine cognitione probabilitatis justitiæ petentis.
- 7 **D**e differentia inter Prelatos inferiores habentes territorium separatum per veritatem, & alios habentes per privilegium & fictionem.
- 8 **D**e ratione ob quam custodia clausura ac administratio Monasterii Monialium committitur Ordinario loci.

D I S C. XVIII.

LN Oppido *Tagliacotii*, quod non dubitatur esse, in, & de hac diocesi Marsicana, sub Episcopi omnimoda, tam ordinaria, quàm delegata jurisdictione, adest Monasterium monialium Ordinis *S. Benedicti* sub invocatione *Sanctorum Cosmi & Damiani*, ab antiquissimo tempore sub cura, ad *Card. de Luca de jurisdic. & foro compet.*

ministracione, & jurisdictione Abbatis *Cassinensis*, qui unum ejusdem Monasterii Monachum in Vicarium & administratorem deputare solet, cum amplis privilegiis Apostolicis exemptivis eidem Monasterio concessis, ut infra; Cumque per *Sac. Conc. Trid.* & Apostolicas Constitutiones, locorum Ordinariis delegata esset jurisdictionis super concernentibus clausuram, ac administracionem Monasteriorum Monialium, quamvis exemptorum, ac sub Regularium regimine & administracione viventium; Hinc proinde inter Episcopum & Abbatem exorta fuit lis commissa in *Rota*, ubi plures prodierunt resolutiones coram *Corduba & Robulserio*, & demum 23. *Octobris 1589. coram Comitulo*, ut patet ex *decisione 83. inter ejus impressas*, per quam Abbati concessum fuit mandatum de manutendo quoad gubernium Monasterii & monialium, ac etiam quoad jurisdictionem in clericos intervenientes Ecclesiæ ejusdem Monasterii, privative ad Episcopum, præterquam in illis casibus, in quibus *Sac. Conc. Trid.* jure delegato locorum Ordinariis jurisdictionem concessit, tam circa clausuram Monasteriorum Monialium, quàm alia in locis & personis exemptis in diocesi existentibus, atque cum hac resolutione practicum & continuatum fuit, usque ad annum circiter 1650. quando exorta fuit nova controversia occasione deputandi Confessarium earumdem Monialium, an scilicet iste per Abbatem deputatus, indigeret ad præscriptum *Constitutionis Gregorii XV.* approbatione Ordinarii, Unde assumpta desuper disputatione coram *Bichio* subrogato sub intitulatione causæ *Montis Cassini jurisdictionis*, Episcopo informare negligente, sub die 27. *Maritii 1651.* prodit resolutio favorabilis Abbati solum informanti, cuius resolutionis fundamentum fuit, quod *Concilium Tridentinum*, & *Apostolicæ Constitutiones* super Ordinariis delegata jurisdictione procedunt in Monasteriis vel Ecclesiis simpliciter exemptis, secus autem in habentibus territorium separatum, & qualitatem *Nullius*, ut de isto Monasterio judicatum fuit, ob nimiam amplitudinem privilegiorum Apostolicorum, denotantium omnimodam independentiam ab Ordinario loci,

Nil obstante situatione in diocesi, ac circumdatione undique, quoniam licet id adversari videatur proptiæ & naturali separationi territorii de facto, Non tamen implicat adesse territorii separationem impropriam, & secundum quid, eorumdem effectuum productivam, ut patet ex *decisione desuper edita impress. inter rec. decis. 373 par. 11.* quæ apud hujusmodi inferiores Prelatos vel exemptos celeberrima reddita est, multasque consimiles excitavit prætensiones, & controversias, juncta præsertim altera consimili decisionem, pariter cum Episcopi negligentia, Prelato inferiori tantum informante edita in *Caven. collationis ordinum 26. Junii 1654. coram Perospio post Tonant. de pension. decis. 31.*

Unde patet, quàm cautè procedendum sit in extendendis decisionibus super resolutionibus, quæ una tantum parte informante, & juxta ejus frequentius non vera præsupposita, quæ ab altera parte convinci non possunt, procedendum sit, sicco tantum scilicet stylo enunciando præsupposita in facto partis informantis, neque ulterius nimium se extendendo circa conclusiones, cum tractu temporis, ac apud iudices inferiores, præsertim de partibus, non reflectentes ad hanc circumstantiam, hujusmodi decisiones magnam impressionem facere

facere soleant, cum aliquo iustitiæ detrimento, præter intentionem integerrimi Tribunalis, quod adeò laudabiliter non informantem absque difficultate denuò audire solet, & facillime auditis ejus iuribus à resolutis recedere, & ex qua parte præsertim satis commendandum est hoc tribunal.

Edita dicta decisione, post aliquod temporis intervallum de anno scilicet 1654. inter dictos Episcopum, & Abbatem deventum est ad concordiam, Apostolicæ confirmationis munimine roboratam, per quam conventum fuit, ut ad Episcopum, cumulatè cum Abbate, spectare deberent erectio baldacchini in Ecclesia, & cognitio actualis fracturæ & violationis clausuræ tantum; Ad eundem verò Episcopum privatè ad Abbatem, spectare deberent, visitatio Ecclesiæ in concernentibus curam animarum, quæ ibi exercetur cum ejusdem Oppidi populo sibi subjecto, nec non administratio sacramenti confirmationis, & collatio ordinum, seu concessio dimissorialium pro illis suscipiendis, ac etiam approbatio illorum clericorum, qui in eadem Ecclesia, per ipsum tamen Abbatem deputati, confessiones populi audirent, Reservata etiam jurisdictione in causis mercedum & miserabilium personarum, juxta disposita per Sac. Conc. Trid. & ad limites dictæ decisionis Comituli; In reliquis autem omnibus, jurisdictione esset Abbatis privatè.

Cum autem Episcopus successor, dictam concordiam utpotè Ecclesiæ lætævam & præjudicalem impugnare vellet, obstarent autem clausuræ in Apostolica confirmatione contentæ, claudentes os iudici, & parti, Idcirco opus fuit adire pro concessione aperiitionis oris Signaturam Gratiæ; per quam, prævia dicta aperiitione, commissa fuit causa in Rota coram Cerro, ubi adhuc non disputata, & indecisæ pendet.

Quia verò in disputationibus, quæ in dicta Signatura haberi solent super concessione vel respectivè denegatione hujusmodi gratiæ aperiitionis oris, deducuntur etiam omnia concernentia iustitiam & merita negotii principalis, de quibus illud Tribunal vult gustare, Et meritò, quia hujusmodi gratiæ concedendæ non sunt, nisi jura volentis litem jam sopitam suscitare, aliquam habeant probabilitatem, cum aliàs Principum gratiæ concedi non debeant ad injustas & calumniosas lites excitandas, ex deductis per *Gratian. discept. 959. in principio, Rot. decis. 461. num. 6. & sequen. par. prima recent. dec. 297. & 485. par. 4. tom. 2. In Romana seu Amerina aperiitionis oris 27. Junii 1635. coram Coccino decis. 358. par. 11. rec.*

Hinc proinde, occasione hujusmodi disputationis in Signatura, ac etiam in congressibus Advocatorum pro causæ directione, juxta satis frequentem & laudabilem Curiæ stylum habitis, examinata fuerunt merita hujus causæ super viribus dictæ concordiæ, de cujus collusionem satis probabiliter Episcopus successor suspicari debuit, ob eam nimiam improbabilitatem, quod Episcopus adeò Urbi proximus, negligeret informare, cum ad hujusmodi propositiones causarum una tantum parte informante procedi non solet, nisi ob magnam contumaciam, & post multas citationes, Et quod magis est, dicta resolutione edita, negligeret obtinere novam audientiam, nunquam denegari solitam parti inauditæ, cum etiam illi, quæ audita est frequentius & penè semper in causis præsertim gravibus non denegatur.

Ponderata igitur dicta decisione, cum sensu et-

iam veritatis, illa minis probabilis videbatur, quoniam quidquid sit, an privilegia Apostolica continerent illam intellectualem ac improprium territorii separationem, quæ ex Apostolica auctoritate dari potest, juxta casum Almæ Domus Lauretana, de quo infra in *Laur. Jurisd. disc. 33.* & de quo in hac facti specie satis dubitari posse dicebam; Adhuc tamen illa admissa, non exinde inferri potest ad illos effectus, qui resultant in Prælato inferiori, habente per veritatem ac de facto, territorium separatum, cum clero & populo, ac certis finibus à quacumque diocesi independentibus, & tanquam speciem propriæ diocesis, juxta illam secundam inferiorum Prælatorum speciem quæ distincta habetur supra in *Tolet. disc. 1.* & de qua etiam supra in *Astoric. & in Hysspalen* & in aliis hoc eodem ut.

Illo enim casu territorii separati per veritatem & de facto, Prælati inferior habet etiam clerum & populum subiectum, cum familia armata, omnibusque aliis facultatibus & prærogativis Episcopo competentibus, ita ut in nihilo ab eo differre videatur, nisi quoad ea, quæ sunt ordinis Episcopalis, ut etiam advertitur in *Murinen. seu Carpen. collationis ordinum disc. 16.* Idcirco non mirum, si etiam sibi committi potest, & congrua est custodia clausuræ, omnisque alia administratio, & jurisdictione in Monasteriis Monialium.

Hoc autem omninò incongruum remanet in hujusmodi Prælati, qui ex quadam jurisdictione, ac improprie, ob privilegiorum amplitudinem, quoddam intellectualem territorium separatum & *Nullius*, intra ipsius Monasterii vel Ecclesiæ ambitum, sine clero & populo, ac sine vero territorio habere dicuntur, quoniam custodia clausuræ, ac recta Monialium administratio, circa deputatorem confessoriorum, aliorumque ministrorum in ipsa clausura conversari debentium, spectari debent, non solum ab intrâ, & materialiter, ut scilicet ipsi muri non corrumpantur & frangantur, sive quod ipsæ Moniales inter se bene vivant, & à clausura non exeant; Sed primario & principaliter spectari debent formaliter & ab extrâ, cum clero & populo sæculari, ne scilicet sæculares Monasterium frequentent & cum Monialibus de facili conversentur, aliaque non gerantur, quæ clausuræ, ac Monialium pudicitia præjudicaria possint, eisdem sæcularibus prohibendo etiam simplicem frequentem conversationem, aliosque actus indifferentes & remotos, utpotè majorum malorum præparatorios.

His autem inconvenientibus occurrere non potest per hujusmodi inferiores Prælatos, nullam jurisdictionem, & superioritatem habentes cum clero & populo sæculari, à cujus jure terrendi magis pendet clausuræ custodia, & Monialium recta administratio, quam ab ipsismet Monialibus, & à clausura materiali, Atque ista est viva & convincens ratio, ob quam meritò Apostolicæ Constitutiones, hujusmodi jurisdictionem locorum Ordinariis tribuerunt, utpotè habentibus jus terrendi, & puniendi clerum & populum, cum familia armata, sine quibus circumstantiis aliàs, tales Prælati hoc intellectualem improprium territorium separatum habentes, contemptibiles remanent, Et propterea eis competere quidem debet administratio honorum temporalium, ac etiam nominatio capellanorum, confessoriorum, medicorum, chirurgorum, & aliorum intra clausuram & cum Monialibus conversari debentium, sed semper subordinatè Ordinario

nario loci, cum istius approbatione ac successiva subiectione & correctione in præmissis; Atque ista mihi videbatur veritas ob dictam rationem, non solum ab humano discursu, sed ab ipsa praxi & experientia comprobata, & cui innititur ultima Constitutio *Alexand. 7.* de super edita.

POLICASTREN.

PRO
EPISCOPO
CUM

COLLEGIO CAPPELLANORUM
CAPPELLÆ SIXTINÆ,
SEU AD PRÆSEPE.

*Casus disputatus in Sac. Congregatione Episcoporum
& Regularium, & implicite decisus pro
Episcopo, cum remissione causa ad
Rotam.*

Exemptio concessa alicui Collegio sub proprio Prælato habente jurisdictionem privatam ad quemcumque, An suffragetur quoad clerum & populum castri seu loci in aliena diœcesi, ad ipsum Collegium & Prælatum pertinentis. Et aliqua de jurisdictione Ordinarii in exemptos ratio turbata jurisdictionis.

SUMMARIUM.

- 1 *Acti series.*
- 2 **F** Resoluciones in possessio in his materiis jurisdictionalibus important speciem totalis usuria.
- 3 Exemptio personarum ac etiam bonorum quid importet quoad castra jurisdictionalia cum Vallis.
- 4 Exemptio non suffragatur pro turbata jurisdictione, ob quam sit subdium iudicis alias incompetentis.

DISC. XIX.

Sicuti V. per ejus Constitutionem 58. Collegio per ipsum erecto in cujus Capella præsepis in Basilica S. Mariæ Majoris, amplissimam concessit exemptionem a quorumcumque Diœcesanorum, ac Ordinariorum jurisdictione & superioritate, ita ut personæ, res, & bona quæcumque, ac etiam servientes & ministri, ejusdem cappellæ Protectori privativè subjacerent; Cumque, vel dicto Collegio vel cappellæ unitum esset Monasterium S. Joannis ad Pirum in hac diœcesi Policastren. quod in utili dominio & jurisdictione temporali possidet castrum sub eadem nuncupatione, in quo, ejusque Ecclesiis, clero, & populo, Episcopus tanquam in reliquis ejus diœcesis locis, jurisdictionem spiritualem, cum omnimoda lege diœcesana exercere conatus, Quidam verò dicti Collegii Vicarius, ad præfati Monasterii & castri, aliorumque bonorum regimen & administrationem deputatus, se intrusisset in exercitio jurisdictionis spiritualis, curando etiam per clerum & populum, subiectionem

Card. de Luca de jurisd. & foro compet.

ac obedientiam denegari Episcopo, Hinc proinde Episcopus vel ejus Vicarius eum carceravit, & causam super manutentione suæ jurisdictionis ex remedio jactationum committi curavit in Rota, Unde ex parte Collegii adita fuit Sac. Congregatio Episcoporum & Regularium super ejus privilegiorum violatione, tam circa dicti Vicarii carcerationem, quàm circa jurisdictionem spiritualement, Atque post binam disputationem prodiit resolutio, per quam, demandata dicti Vicarii excarceratione, causa jurisdictionalis remissa fuit ad Rotam, quod mihi scribenti pro Episcopo, visum est importasse omnimodam victoriam, cum ex parte Collegii prætenderetur, nedum manutentio in jurisdictione, quam sibi ex dicto privilegio Apollolico competere asserbat, sed etiam quod positiva declaratio fieret super indebita carceratione, cum punitione Episcopi & ministrorum ob violata privilegia, ac etiam resectio damnorum & interesse, quorum neutrum obtinuit.

Siquidem quoad excarcerationem, illa videbatur de congruo demandanda, posita etiam Episcopi competentia, ob longam carcerationem, quæ loco sufficientis pœnæ rectè cedere debuit; Et quoad remissionem causæ ad Rotam, id in locorum Ordinariis in possessione hujusmodi exercitii existentibus, totalem victoriam importare videtur, quoniam cessante privilegio Apollolico claro super territorio separato, & qualitate Nullius, quoties id prætenditur ex præscriptione immemorabili, ista indiget canonizatione trium conformium in petitorio, & interim Episcopus manutentur, juxta receptam praxim, tam Sac. Congregationis Concilii, quàm hujus Episcoporum, ac etiam Rotæ, ut in *Toletan. Vulturarien. Anglonen. Apruzin.* ac tot aliis, de quibus supra, unde hoc possessorium de facto, & ex frequenti experimento sapere videtur victoriam totalem.

In hujusmodi autem disputationibus, ut supra habitis in Sac. Congregatione, duo erant puncti, Unus super indebita carceratione dicti Vicarii, absque dubio exempti ab Episcopi jurisdictione, ob amplissimam exemptionem in dicta Constitutione Sixtina contentam, Et alter super activa jurisdictione spirituali in clerum, & populum dicti castri.

Super hoc secundo, quamvis scribentes pro Collegio insisterent super amplitudine dictæ exemptionis concessæ, nedum personis servientibus, & ministris ipsius Collegii, & Cappellæ, sed etiam bonis & rebus, exinde inferendo, quod cum castrum esset de rebus & bonis Collegii, seu cappellæ, cadebat etiam sub exemptione, ac respectivè sub privativa jurisdictione Cardinalis Protectoris; Nihilominus, cum sensu etiam veritatis, dicebam prorsus improbabilem videri hujusmodi prætensionem, quoniam in ordine ad exemptionem personarum, juxta ea, quæ habentur in dicta *Toletana disc. 1. ac in Maeratan.* & aliis, intelligitur quoad illas ipsius Monasterii, seu cappellæ, ita ut sit jurisdictionis in personas absque territorio, juxta privilegium Almæ Domus Lauretanæ, de quo infra in Lauretana *disc. 33.* ac etiam illud Ecclesiæ Nazarenæ, de quo *disc. seq.* Quoverò ad exemptionem bonorum & rerum, in qua magis insistebatur, exaggerando quod aliàs privilegium non remaneret verificabile respectu istius castri, cum axiomatibus tamen & regulis generalibus, nullas deducendo auctoritates, quæ percuterent hos terminos; Dicebam, eandem exemptionem cum privativa jurisdictione Cardinalis Protectoris, rectè suffragari, ac operativam